
Meddelande från sjö- och luftfartsavdelningen 601 73 Norrköping
Telefon 0771-503 503

Meddelande från Transportstyrelsens sjö- och luftfartsavdelning (MFL) kommer ut när det finns ett behov av att informera verksamhetsutövare på luftfartsområdet. MFL innehåller endast information och har inte bindande verkan. När det gäller regler hänvisas till Transportstyrelsens författnings-samling (TSFS) som finns på <http://www.transportstyrelsen.se/sv/Regler/>.

Information till flygverkstäder och fristående tekniker om FOD-risk¹ med absorptionsduk vid underhållsarbete på luftfartyg

Transportstyrelsen informerar

Transportstyrelsens sjö- och luftfartsavdelning, sektionen för underhållsorganisationer, vill med anledning av nedanstående informera alla flygunderhållsorganisationer samt fristående tekniker om risken med felaktigt handhavande av absorptionsdukar vid underhållsarbete på luftfartyg.

Absorptionsdukar som innehåller polypropylenfibrer bör endast användas i syfte att torka/suga upp spill från golvet. All annan användning vid flygunderhåll bör undvikas.

Bakgrund

Den 6 september 2011 havererade en Robinson R-44 i Ånn, Jämtlands län, i samband med upphovring. På 8–10 meters höjd förlorade motorn så mycket effekt att helikoptern började sjunka. Föraren hade ingen möjlighet att hindra det påföljande hårda nerslaget mot marken.

Haveriutredning

Haveriutredningen, SHK Slutrapport RL 2013-06, visade att motorstörningen sannolikt berodde på föroreningar i förgasaren. Föroreningarna hade hindrat bränsleflödet och därmed förorsakat en felaktig bränsle-luftblandning med effektförlust som följd.

Vid analys av föroreningarna har det framkommit att dessa delvis utgjordes av 6 mm långa polypropylenfibrer. Fibrerna härstammade från en typ av absorptionsduk som användes vid den 100-timmarstillsyn som utfördes ca tre månader före olyckan.

Absorptionsduken är egentligen endast avsedd för att torka upp spill från golvet. Men duken hade här använts till att lägga demonterade delar på samt som ett slags skydd kring det område på helikoptern där man arbetade. Troligen har absorptionsduken då hanterats på ett sådant sätt att polypropylenfibrer hamnat i någon av helikopterns bränsletankar.

Fibrerna har kunnat passera bränslefiltret och därefter trassla ihop sig i små ”buntar” som är betydligt större än bränslefiltrets öppningar. Dessa ”buntar” har sedan i sin tur samlat upp andra fasta föroreningar och bildat föroreningsklumpar, vilka tillfälligt fastnat i huvudmunstycket och begränsat bränsletillförseln.

¹ Foreign Object Damage.

Absorptionsduk används ofta i stället för bomullstrasa

Bland flygverkstäder har man kunnat se ett alltmer utbrett användande av absorptionsdukar. Polypropylenfibrerna är den absorberande beståndsdel och återfinns också i blöjor och sanitetsbindor. Absorptionsduken har av olika skäl i många fall fått ersätta den traditionella bomullstrasan.

Skillnaden är att de bomullsfibrer som eventuellt släpper från bomullstrasan är så stora att de fastnar i bränslefiltret samt att bomullstrasan inte sönderdelar sig vid kontakt med bränsle.